

48 Unesco. "Bones vibracions" per aconseguir el reconeixement del projecte Geoparc de Tremp

58 Música. Tercera i definitiva cancel·lació del concert de la cantant Malú a Lleida

LLENGUA NORMATIVA

El català perd accents

L'Institut d'Estudis Catalans presenta la 'Gramàtica de la llengua catalana' i proposa canvis ortogràfics || Destaca la supressió de més de 130 títols diacrítics i se'n mantenen només 14

AGÈNCIES/R. BANYERES

BARCELONA | L'Institut d'Estudis Catalans (IEC) va sorprendre ahir a l'anunciar canvis ortogràfics –que es ratificaran el 17 d'octubre–, entre els quals va cridar l'atenció la supressió de més de 130 accents diacrítics dels 150 actuals. Aquestes variacions van lligades a la nova *Gramàtica de la llengua catalana*, que arribarà a les llibreries el 23 de novembre. L'enrenou va arribar després que el ple de l'entitat ratifiqués dijous aquesta gramàtica, la primera de l'IEC amb caràcter normatiu, que parteix de la descripció actualitzada del català i sobretot dels seus usos i les seues varietats, mentre que fins ara l'obra de referència havia sigut la *Gramàtica catalana* de Pompeu Fabra, publicada per l'IEC el 1918. El membre de la Secció Filològica de l'IEC Vicent Pitarch va ressaltar que "és una obra de molta profunditat fruit d'una rica participació d'experts" que respon a canvis que el català ha experimentat al llarg dels anys. La nova *Ortografia* es comer-

FILÒLEG DE L'IEC

Ramon Sistac va explicar que el context servirà per diferenciar les paraules a les quals s'elimina l'accent

cialitzarà a començaments del 2017.

Pel que fa a la supressió d'accents diacrítics que permeten diferenciar paraules amb diversos significats malgrat escriure's igual, com *dona* (persona del sexe femení) i *dóna* (del verb *donar*), només quedaran catorze monosíl·labs que puguin presentar confusió. El filòleg i professor de la UdL Ramon Sistac, responsable de l'IEC a Lleida, va explicar que la renovació era necessària "per adaptar-la a l'actualitat" i que ben aviat es publicarà una gramàtica essencial *online*. Va defensar els canvis perquè "la norma era arbitrària i ara és molt més clara" i va apuntar que facilitaria l'aprenentatge dels escolars.

Experts de Lleida consultats per aquest diari van avalar les propostes, encara que alguns, com Llorenç Soldevila, van començar a vetllar perquè no s'empobreixi el llenguatge.

La norma s'adaptarà durant cinc anys, els mateixos que dura un cicle escolar de Primària.

ELS CANVIS

Prefixos:

d'arítmia' a 'arrítmia'

■ Paraules amb prefixos i compostes amb el segon formant començant per r: s'escriurà *rr* quan el so [r] aparegui entre vocals precedit d'un prefix, entre altres casos. Per exemple en les paraules que comencen amb els prefixos *a-* i *cor-* (*arítmia* passa a escriure's *arrítmia* o *coresponsable* es converteix en *corresponsable*). També els que porten radicals grecs com *raqui (o)-*, *reo-*, *rin (o)-*, *rinc (o)-*, *riz (o)*, *rodo-*, entre d'altres (*cefaloraquidi* passa a *cefalorraquidi* o *otorinolaringòleg* a *otorrinolaringòleg*). També canvien *erradicar* a *erradicar* i *erumpent* a *errumpent*.

Guió:

d'exdirector general' a 'ex-director general'

■ Ús en paraules compostes amb prefixos. S'escriu guió entre prefix i sintagma (*exdirectora general* passa a ser *ex-directora general*). S'escriu junt i sense guió *un sensepapers*, a *matadegolla* i *clocpiu* i junt i amb guió *déu-n'hi-do* i *déu-n'hi-doret*.

Paraules compostes: 'arterioesclerosi'

■ Compostos en els quals el segon formant comença per *s* seguida de consonant i sense e *epentètica*: en paraules compostes i amb prefixos curts com *arterioesclerosi*,

cardioespasme o *electroestàtic*, però s'escriu *microscòpic*, *termòstat*, *atmosfera*...

Dièresi:

de 'fluidal' a 'fluidal'

■ Supressió de dièresi en els derivats cultes acabats en *-al*. Entre aquests, *fluidal*, *laical*, *heliocoidal* o *trapezoidal*.

Lèxic:

'blog' o 'fitnes'

■ S'han incorporat paraules noves com *aiatol-là*, *blog* o *cànnabis*.
 ■ S'han modificat paraules com *nietzscheà*, que passa a ser *nietzscheà*, o *sèquia* es converteix en *séquia*.
 ■ S'han resolt dubtes en antropònims o topònims com *Dèbora*, *Raül*, *Rubèn*, *el Figueró*, *Montgrony* o *Binibèquer*.
 ■ També s'han aclarit dubtes en neologismes o préstecs que no estaven normativitzats en català i s'escriurà *fitnes*, *gòspel*, *gruyère* o *off the record*.
 ■ El mateix passa amb compostos i derivats com *antisistema*, *contrarellotge* o *sensesostre*.

Accents diacrítics:

'bé'/'be' però 'dona'

■ Reducció de la llista amb vocables amb accents diacrítics. Es passa d'aproximadament 150 a només 14 monosíl·labs:

bé/be
déu/deu
és/es

mà/ma
més/mes
món/mon
pèl/pel
què/que
sé/se
sí/si
són/son
té/te
ús/us
vós/vos

S'escriuen sense accent diacríctic els compostos i derivats com 'adeu-siau', 'marededeu', 'rodamon' o 'a contrapel'

Casos com *dóna* (verb) i *dona* (sexe femení); *bóta* (de vi) i *bota* (calçat); *ós* (animal) i *os* (del cos); *nét*, *néta* (parentiu) o *net* (de netedat, adjectiu); *móra* (fruita) i *mora* (àrab); *pórca* (mesura de terra) i *porca* (animal o adjectiu), passen a escriure's sense accent en tots els casos.

Les dates

■ La nova *Gramàtica de la llengua catalana* arribarà a les llibreries el 23 de novembre. També està previst que aviat aparegui una edició essencial *online*. El 17 d'octubre l'IEC ratificarà l'*Ortografia* i sortirà a la venda a principis del 2017.

Presentació a Lleida

■ Els canvis es presentaran als docents de Primària i de Secundària de Lleida la setmana que ve.

OPINIONS

Com valora els canvis que impulsa l'IEC?

«Alguna supressió pot generar ambigüitat però la llengua és context i el que assegura comprendre-la no són els diacrítics.»

M. PUEYO. DIR. FIL. CATALANA

«Molt bé. Una gramàtica de fa 100 anys necessita adaptar-se a l'actualitat i els canvis ortogràfics fa anys que s'estudien.»

ALBERT TURULL. FILÒLEG

«La reducció de diacrítics és bastant radical, però pensant-ho bé no em disgusta, el context l'aclarirà.»

PEP COLL. ESCRIPTOR

«Sorprèn, però crec que els experts ho deuen haver estudiat. Els alumnes que fan faltes continuaran fent-ne.»

L. CAPDEVILA. PROFESSOR/ESCRIP.